

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VI nr.72

Decembrie 2003

Cuprins

<i>Tendențe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna decembrie 2003	2
<i>Evoluția producției</i>	- Aprecieri pozitive privind evoluția producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Trend ascendent al stocurilor de produse finite	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Cererea insuficientă împiedică dezvoltarea producției	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Tendința descendentă a numărului personalului angajat se atenuază	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Creștere a prețurilor de producție	9
<i>Investiții</i>	- Ritm lent de creștere a investițiilor	10
<i>Profitabilitate</i>	- Trend descendent al ratei profitabilității	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna decembrie 2003

Potrivit opiniilor exprimate de managerii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură, pentru luna decembrie 2003 se conturează o evoluție favorabilă a principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții.

În proporție de 38 la sută agenții economici consideră că vor realiza o producție superioară celei din luna precedentă, iar 42 la sută apreciază că aceasta se va menține la nivelul lunii noiembrie. Circa 20 la sută dintre participanții la sondaj anticipează că producția se va încadra pe un trend descendent. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție este estimat la peste 74 la sută.

Fenomenul producției pe stoc este prezent în multe dintre sectoarele de activitate industrială. Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului de producție industrială vor crește stocurile de produse finite (circa 24 la sută) se situează cu mai mult de 13 puncte procentuale peste cel al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite va continua. Conform opiniilor exprimate de 90 la sută dintre participanții la sondaj, stocurile de materii prime se situează în majoritatea ramurilor la un nivel satisfăcător, dar în unele sectoare problemele de aprovizionare afectează buna desfășurare a procesului de producție.

Principalii factori care afectează buna desfășurare a procesului de producție sunt în continuare cererea insuficientă, blocajul financiar, lipsa materiilor prime, evoluția cursului de schimb și nivelul dobânzilor bancare.

Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă s-a accentuat: peste 25 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că numărul de salariați din industrie se va încadra pe un trend descendent, față de numai 12 la sută care anticipează o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate. Procentajul respondenților care evidențiază o tendință de relativă stabilitate în utilizarea forței de muncă se situează la circa 63 la sută.

Circa 38 la sută dintre cei chestionați consideră că evoluția prețurilor de producție va fi și în această lună ascendentă, în timp ce procentajul celor care estimează că vor opera reduceri ale prețurilor practicate este reprezentat de numai 1 la sută dintre respondenți. Însușind aproape 58 la sută, ponderea agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor de producție rămâne majoritară.

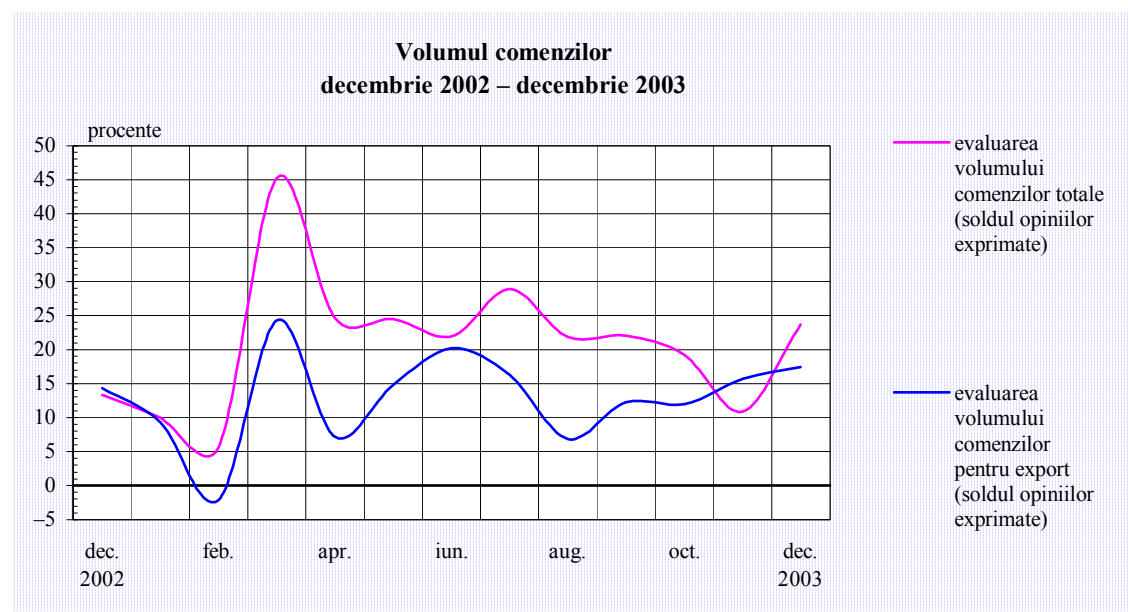
Dacă aprecierile legate de evoluția activității de investiții evidențiază că majoritatea celor chestionați preconizează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de investiții, estimările asupra ratei profitabilității sunt pesimiste pentru a doua oară în acest an, anticipându-se un trend negativ al acestui indicator.

Aprecieri pozitive privind evoluția producției industriale

În proporție de 39 la sută (cu 11 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă), agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial și cel de construcții estimează creșterea portofoliului de comenzi; circa 40 la sută anticipează menținerea acestuia în limitele lunii anterioare, iar aproximativ 16 la sută au exprimat opinii nefavorabile.

Evoluții	Nov. 2003	Dec. 2003
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	73,8%	74,2%

Cea mai mare parte a agenților economici care consideră că în sectoarele pe care le reprezintă dinamica volumului de comenzi va fi mai accentuată provin din industria chimică, industria extractivă, industria mijloacelor de transport, metalurgie, industria alimentară și industria de mașini și echipamente.

*Evoluție
ascendentă a
volumului de
comenzi*

O relativă încetinire a ritmului activității economice este anticipată îndeosebi de către agenții economici din industria ușoară, activitatea de construcții și industria materialelor de construcții, dar și de către o parte a celor din industria de prelucrare a petrolului și industria alimentară.

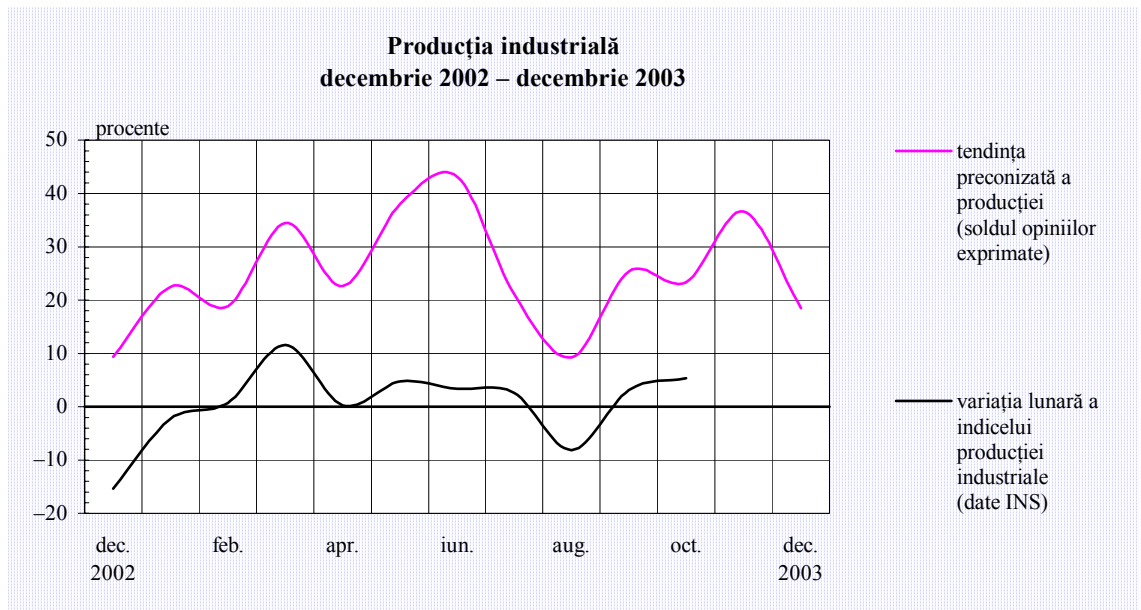
În privința portofoliului de comenzi pentru export se prefigurează menținerea acestuia pe un trend ușor ascendent: aproape 30 la sută dintre participanții la sondaj (cu 9 puncte procentuale mai mult decât în luna noiembrie) anticipează o creștere a exporturilor, iar circa 44 la sută consideră că evoluția portofoliului de comenzi va fi stabilă în sectoarele pe care le reprezintă. O conjunctură mai puțin favorabilă este semnalată de către un procentaj însumând 12 la sută dintre

agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat (cu 7 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă).

Cererea externă se va majora pentru produsele realizate îndeosebi în industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria extractivă, industria mijloacelor de transport și metalurgie.

În industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a lemnului și industria materialelor de construcții se anticipează o reducere a portofoliului de comenzi destinate exportului.

*Trend pozitiv
al producției
industriale*

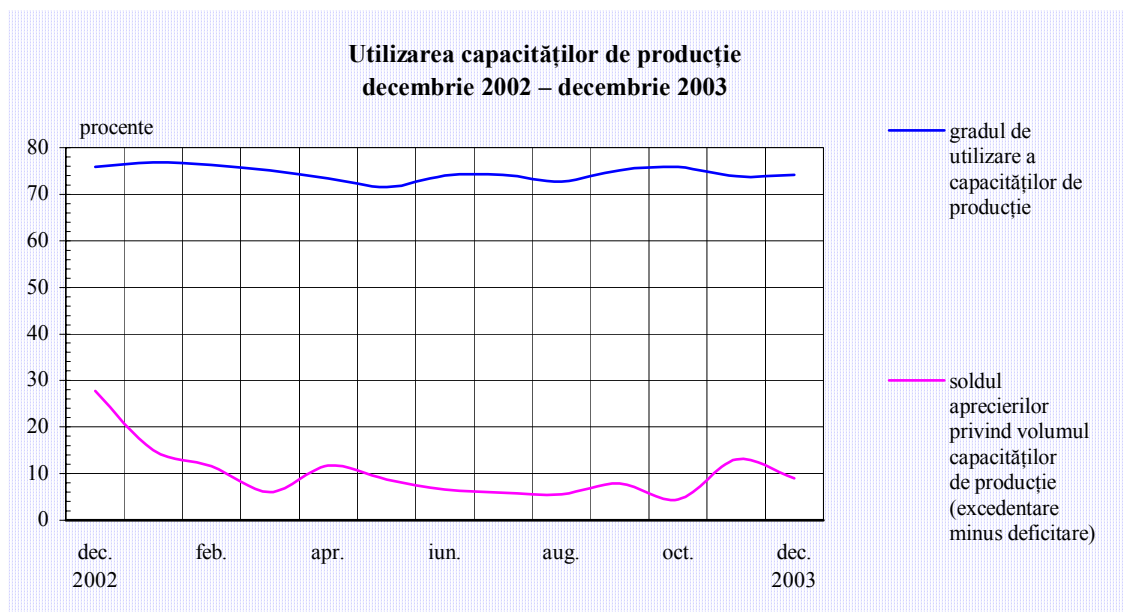

Dinamica producției industriale se va încetini comparativ cu luna precedentă, date fiind apropierea sărbătorilor de iarnă și numărul redus al zilelor lucrătoare din luna decembrie.

Agenții economici participanți la sondaj apreciază că în luna decembrie producția sectorului industrial va continua să evolueze pozitiv pe ansamblu. Aproape 38 la sută dintre cei chestionați (cu 10 puncte procentuale mai puțin decât în noiembrie) consideră că vor obține o producție superioară, în timp ce un procentaj de 42 la sută estimează că producția se va menține la nivelul lunii noiembrie. Circa 20 la sută dintre participanții la sondaj (cu 9 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă) apreciază că producția realizată va scădea.

O revigorare a activității este așteptată în următoarele sectoare de activitate: industria extractivă, industria alimentară, metalurgie, industria chimică și industria ușoară. Evoluții pozitive, dar sub media pe industrie, sunt așteptate și de o parte a agenților economici care activează în industria de prelucrare a petrolului, industria mijloacelor de transport și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

Perspectivile sunt mai puțin optimiste pentru agenții economici din industria de mașini și echipamente, industria materialelor de construcții și activitatea de construcții, unde se apreciază că producția realizată va fi mai mică decât în luna noiembrie.

*Potențial
tehnologic este
bine corelat cu
programul de
producție*

Capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 74 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport, industria materialelor de construcții și industria de mașini și echipamente, unde gradul de utilizare a capacităților de producție coboară în intervalul 51 - 63 la sută).

Mai mult de 80 la sută dintre participanții la sondaj estimează că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Circa 14 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că în luna decembrie capacitățile de producție sunt excedentare. Acest rezultat este determinat în cea mai mare parte de opiniile exprimate de agenții economici din industria mijloacelor de transport, industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a lemnului și industria de mașini și echipamente.

Stocuri

Trend ascendent al stocurilor de produse finite

Absorbția stocurilor de produse finite se va produce într-o măsură mult redusă comparativ cu luna precedentă. Procentajul opiniilor exprimate în sensul continuării absorbției stocurilor este depășit de cel al respondenților care au anticipat creșterea acestora (cu mai mult de 13 puncte procentuale).

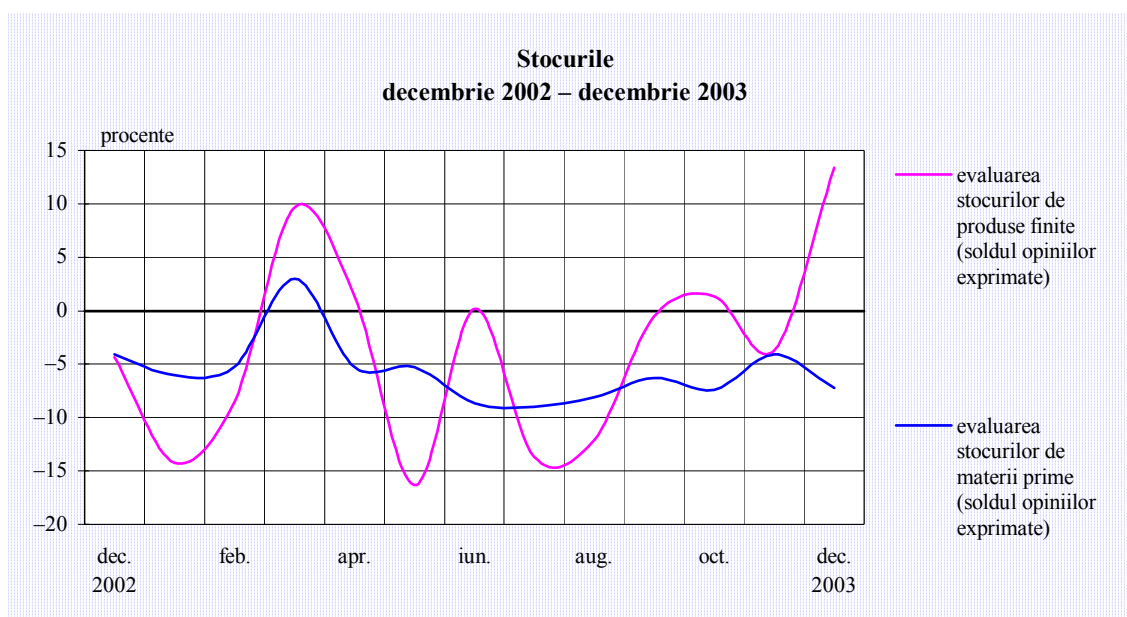
Standardele de preț și calitate slab concurențiale în raport cu cele ale mărfurilor străine, dar și realizarea unor produse care nu răspund întotdeauna cerințelor pieței vor determina o creștere a producției pe stoc. Acest fenomen va fi prezent cu precădere în industria de prelucrare a petrolului, industria extractivă, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport. Acumularea de stocuri se manifestă (cu intensitate mai redusă) și în industria

alimentară, industria ușoară și în cea de prelucrare a lemnului (unde predominante sunt opiniile celor care nu se confruntă cu probleme legate de asigurarea desfacerii produselor).

Evoluții	Nov. 2003	Dec. 2003
Stocurile de produse finite	↘	↗
Stocurile de materii prime	↘	↘

Circa 11 la sută dintre participanții la sondaj (localizați cu precădere în industria ușoară, industria chimică, industria materialelor de construcții și metalurgie) consideră că stocurile de produse finite vor continua să scadă, în timp ce pentru 58 la sută dintre cei chestionați acestea vor rămâne neschimbate.

*Trend
ascendent al
stocurilor de
produse finite*

Stocurile de materii prime înregistrează în majoritatea ramurilor un nivel satisfăcător, conform opiniilor exprimate de circa 90 la sută dintre participanții la sondaj, în timp ce nivelul acestora se situează peste normal pentru numai circa 1 la sută dintre respondenți.

Problemele generate de lipsa materiilor prime sunt semnalate de circa 8 la sută dintre respondenți. Principalii reprezentanți ai acestei categorii activează în industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și în metalurgie.

Cererea insuficientă împiedică dezvoltarea producției

Similar lunii precedente, problemele legate de lipsa cererii ocupă un loc primordial între cauzele limitării creșterii producției industriale. Chiar dacă este considerat de către majoritatea participanților la sondaj (aproape 80 la sută) ca având un nivel ascendent sau cel puțin satisfăcător, unii dintre respondenți apreciază că portofoliul de comenzi nu asigură o acoperire corespunzătoare a programului de producție (agenții economici din industria alimentară, industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a petrolului, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții, unde ponderea respondenților care s-au exprimat în acest sens variază între 40 și 70 la sută).

Identificate constant printre principalele cauze ale limitării creșterii producției industriale, dificultățile generate de nerespectarea disciplinei financiare sunt semnalate în toate ramurile industriale. Lipsa lichidităților pare a fi mai puțin resimțită în industria extractivă, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, unde efectele negative ale blocajului financiar sunt nominalizate de către participanții la sondaj în proporții cuprinse între 6 și 20 la sută (mult sub media pe industrie).

Un alt factor cu influență nefavorabilă asupra procesului de producție este lipsa materiilor prime. Industria de prelucrare a lemnului, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgia, industria alimentară și industria extractivă sunt principalele sectoare de activitate afectate de discontinuitățile apărute în procesul de aprovizionare cu materii prime.

Deprecierea monedei naționale grevează desfășurarea normală a activității productive, conform opiniei a circa 20 la sută dintre participanții la sondaj. Cu excepția industriei extractive, industriei materialelor de construcții, industriei de mașini și echipamente, industriei mijloacelor de transport și metalurgiei, unde efectele creșterii cursului de schimb leu/euro par a fi mai puțin resimțite (din aceste sectoare provenind între 5 și 15 la sută dintre opinii), în restul sectoarelor de activitate deprecierea leului este indicată ca factor advers în proporții cuprinse între 20 și 95 la sută dintre opiniile exprimate.

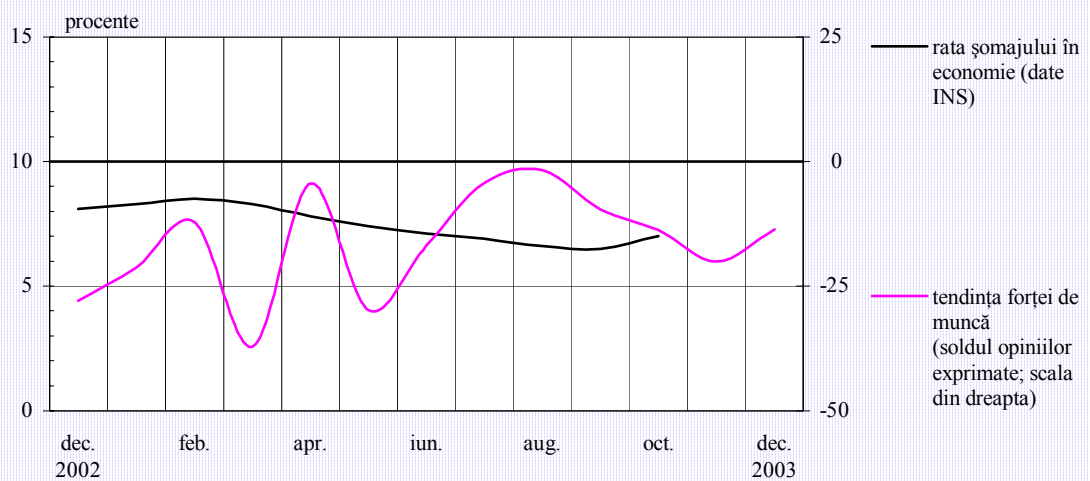
Conform opiniilor exprimate de operatorii economici chestionați, pe lista factorilor cu efecte adverse asupra procesului de producție figurează și nivelul dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari. Astfel de aprecieri au fost făcute îndeosebi de agenții economici din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria ușoară și cei din activitatea de construcții.

**Utilizarea
forței de muncă**

Tendența descendentă a numărului de personal angajat se atenuează

Estimările agenților economici participanți la sondaj cu privire la evoluția forței de muncă angajate în activitățile industriale și de construcții evidențiază o atenuare a trendului descendent al acesteia. Procentajul celor care apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal îl depășește cu 14 puncte procentuale (față de 20 de puncte procentuale în luna precedentă) pe cel al opiniilor favorabile unei evoluții ascendente a numărului de personal angajat.

**Forța de muncă în industrie
decembrie 2002 – decembrie 2003**

*Decalajul
dintre cererea
și oferta de
forță de
muncă se
atenuează*

Ca urmare a expectațiilor optimiste legate de evoluția producției și a volumului de comenzi, aproape 12 la sută dintre operatorii economici (cu 8 puncte procentuale mai mult decât în luna noiembrie) anticipează un trend ascendent al forței de muncă. Astfel de opinii se regăsesc în estimările exprimate de o parte a respondenților care reprezintă sectoare cum sunt: industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, industria ușoară și metalurgia.

Circa 25 la sută dintre respondenți au apreciat însă că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal. Reducerile de personal vor afecta cu precădere industria extractivă, industria mijloacelor de transport, industria materialelor de construcții, activitatea de construcții și industria de prelucrare a lemnului, unde ponderea celor care apreciază că numărul de personal angajat va scădea se încadrează între 20 și 58 la sută.

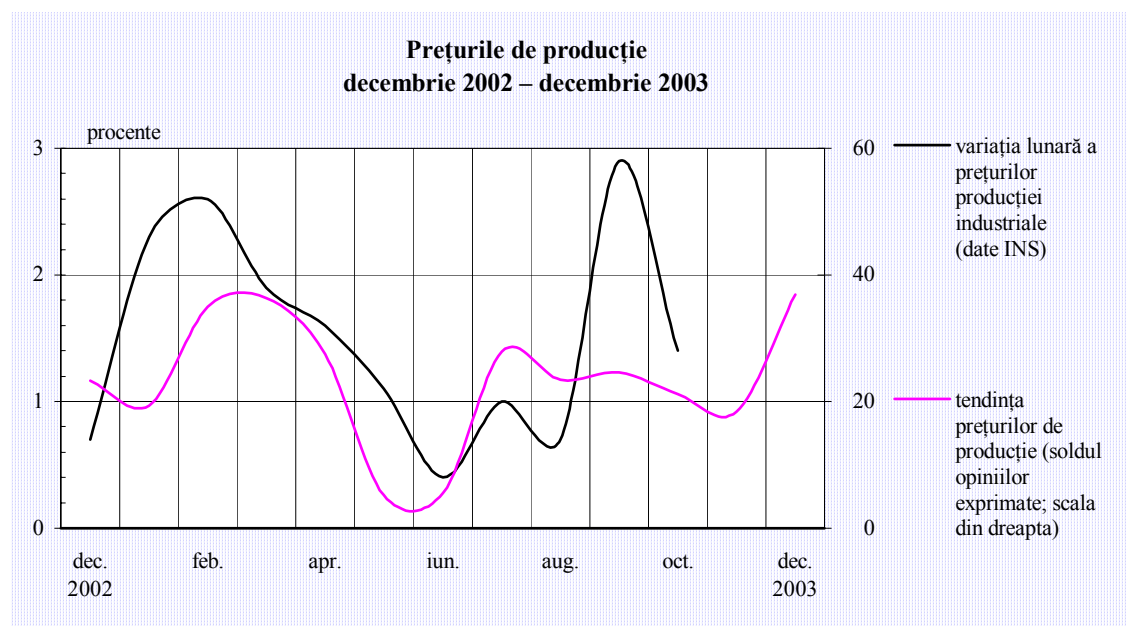
În cea mai mare parte a ramurilor industriale continuă să se mențină echilibrul în ceea ce privește forța de muncă utilizată, procentajul celor care apreciază că nivelul de utilizare a forței de muncă este relativ stabil fiind în luna decembrie rezultatul opiniilor exprimate de 63 la sută dintre cei chestionați.

Creștere a prețurilor de producție

Evoluția prețurilor producătorilor industriali se va menține și în luna decembrie pe un trend ascendent, dar se poate anticipa (luând în considerare creșterea ponderii celor care anticipează majorări ale prețurilor practicate) că ritmul de creștere se va accelera.

Procentajul celor care se așteaptă la creșteri de prețuri a crescut cu aproape 9 puncte procentuale față de luna noiembrie (de la 28,9 la 37,6 la sută), în timp ce procentajul celor care estimează o evoluție descendentă a prețurilor s-a redus cu aproape 10 puncte procentuale (de la 10,5 la 0,7 la sută dintre răspunsurile primite). Circa 58 la sută dintre agenții economici participanți la sondaj afirmă că nu vor modifica prețurile practicate.

Majorări ale prețurilor de producție sunt preconizate îndeosebi de către agenții economici din industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și din activitatea de construcții, unde anticipările se situează mult peste media eșantionului chestionat. Scumpiri de mai mică anvergură sunt anticipate și de producătorii din industria chimică, industria de prelucrare a lemnului și industria materialelor de construcții.

*Prețurile de
producție
evoluează
ascendent*

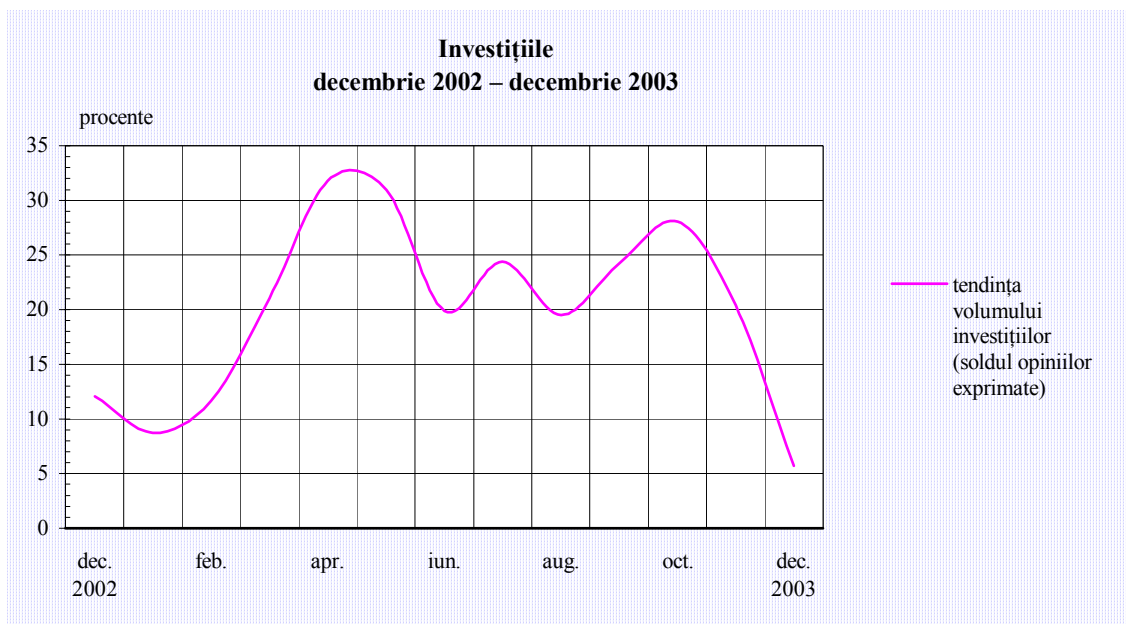
Investiții

Ritm lent de creștere a investițiilor

Participanții la sondaj apreciază că procesul investițional va continua și în luna decembrie, ponderea majoritară revenind celor care anticipează că nu se vor consemna modificări esențiale față de evoluțiile înregistrate în luna precedentă. Procentajul celor care estimează o evoluție favorabilă a volumului investițiilor se va situa în jurul nivelului de 21 la sută (față de aproape 26 la sută în luna noiembrie), în timp ce numărul respondenților care apreciază că investițiile vor înregistra un regres s-a majorat cu 10 puncte procentuale comparativ cu cel din luna precedentă.

Distribuția pe ramuri arată că operatorii în opinia cărora activitatea de investiții se va intensifica provin cu precădere din industria extractivă, industria de mașini și echipamente, industria de mijloace de transport, industria de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții și, în mai mică măsură, din industria chimică, industria de prelucrare a lemnului și industria alimentară.

Ritm lent de creștere a investițiilor

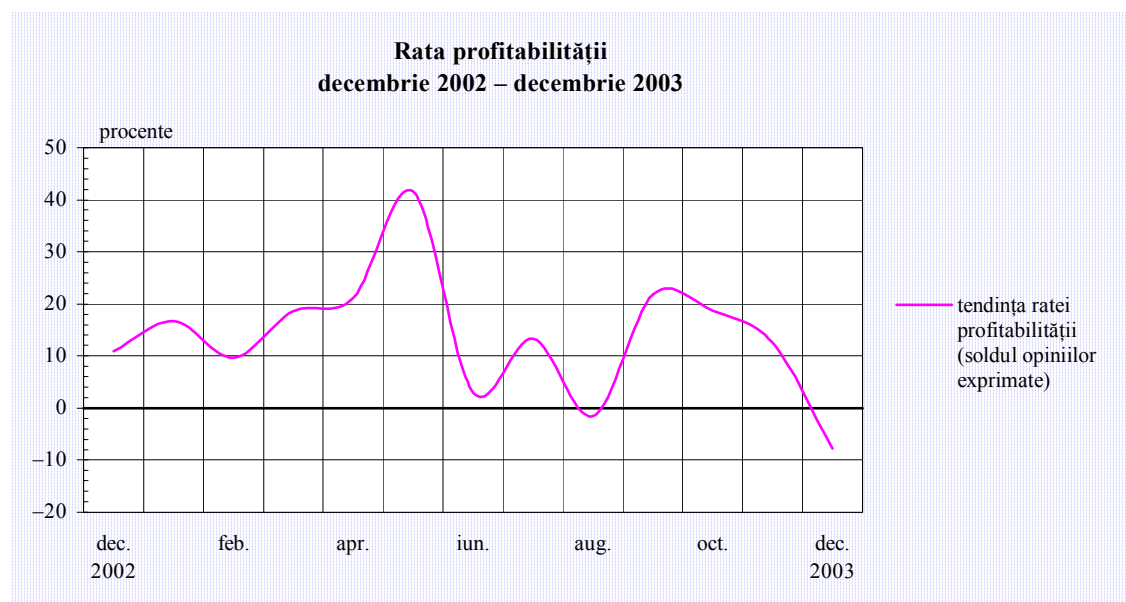
Ramurile în care agenții economici apreciază că volumul investițiilor va înregistra un recul comparativ cu luna noiembrie sunt: industria de prelucrare a lemnului, activitatea de construcții și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou.

Trend descendent al ratei profitabilității

Soldul răspunsurilor agenților economici participanți la sondaj privind evoluția profitabilității este negativ pentru a doua oară în decursul acestui an. Comparativ cu luna precedentă, procentajul respondenților care estimează o creștere a profitabilității s-a diminuat cu 8 puncte procentuale (de la 22 la 14 la sută).

Circa 22 la sută dintre participanții la sondaj (față de numai 9 la sută în luna precedentă), anticipează că rata profitabilității se va reduce. Reprezentanții acestei categorii provin cu precădere din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, activitatea de construcții și industria materialelor de construcții și, în mai mică măsură, din industria extractivă, industria chimică și industria de prelucrare a petrolului.

Agenții economici care anticipează progrese în evoluția profitabilității, ca rezultat al îmbunătățirii performanțelor activității, provin din ramuri cum sunt: industria poligrafică (90 la sută dintre opinii); industria de mașini și echipamente (36 la sută); industria chimică (35 la sută dintre opinii); industria ușoară (22 la sută).

Trend descendent al profitabilității

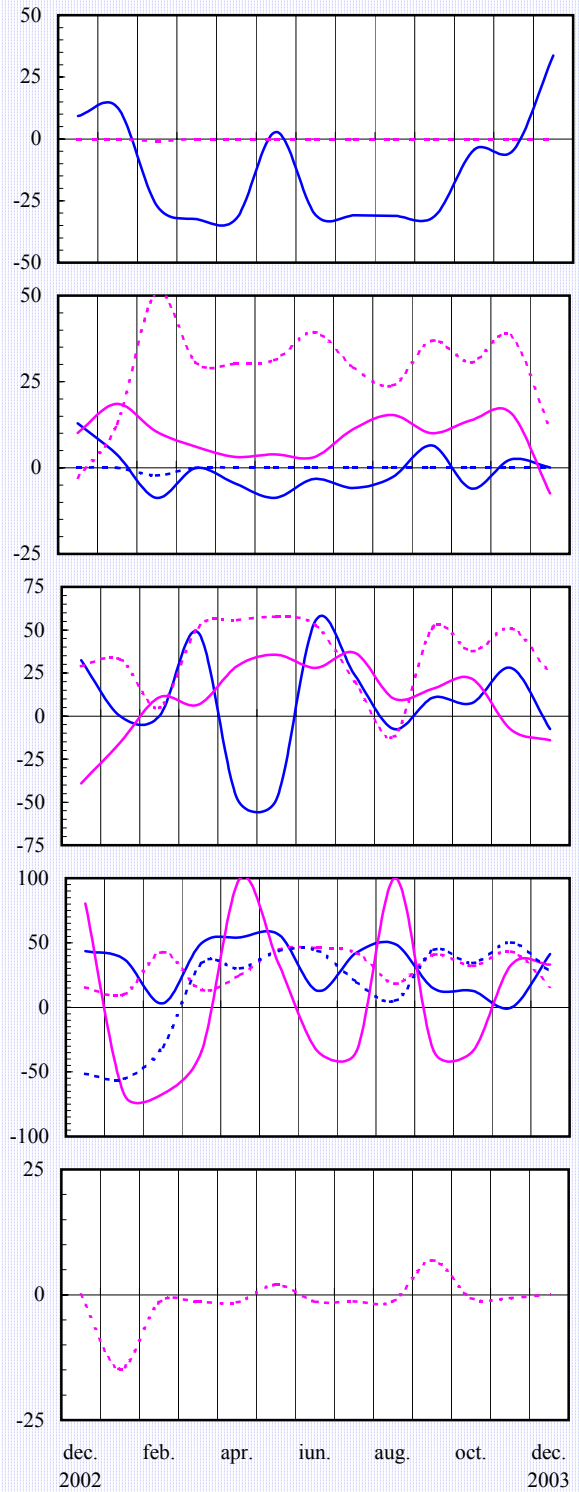
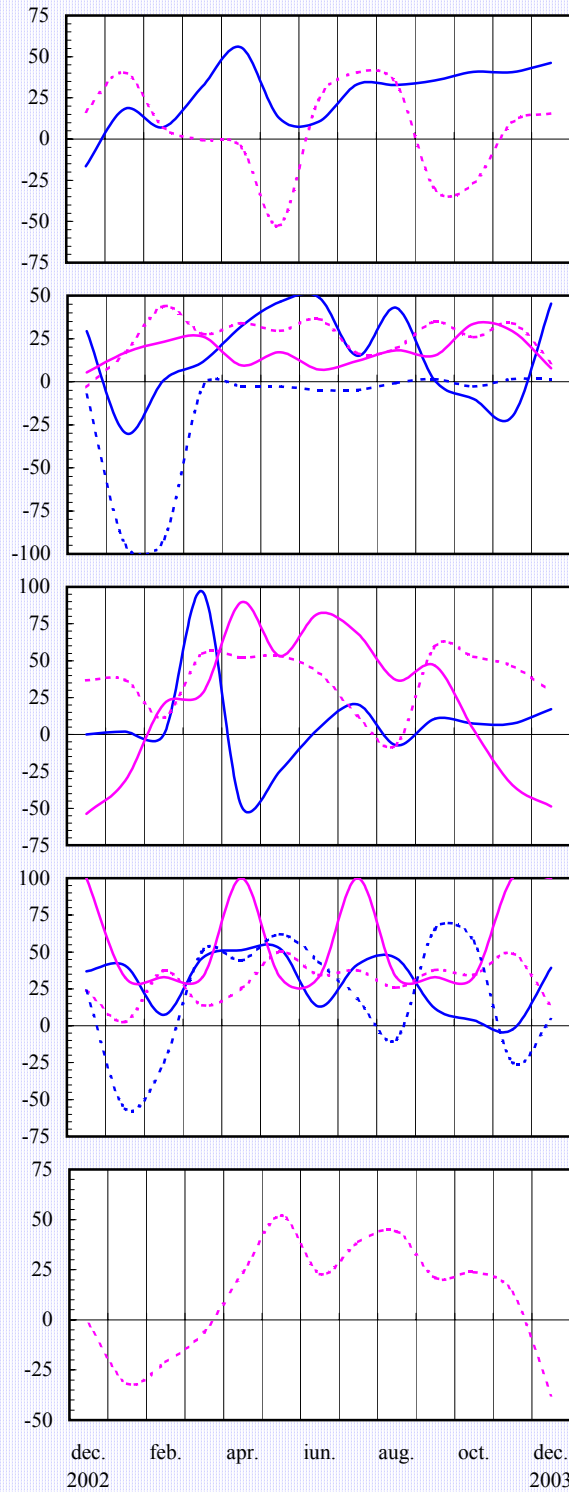
În opinia a circa 57 la sută dintre cei chestionați rata rentabilității nu se va modifica pe parcursul lunii în curs comparativ cu nivelul consemnat în luna precedentă.

Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

Tendința preconizată a producției

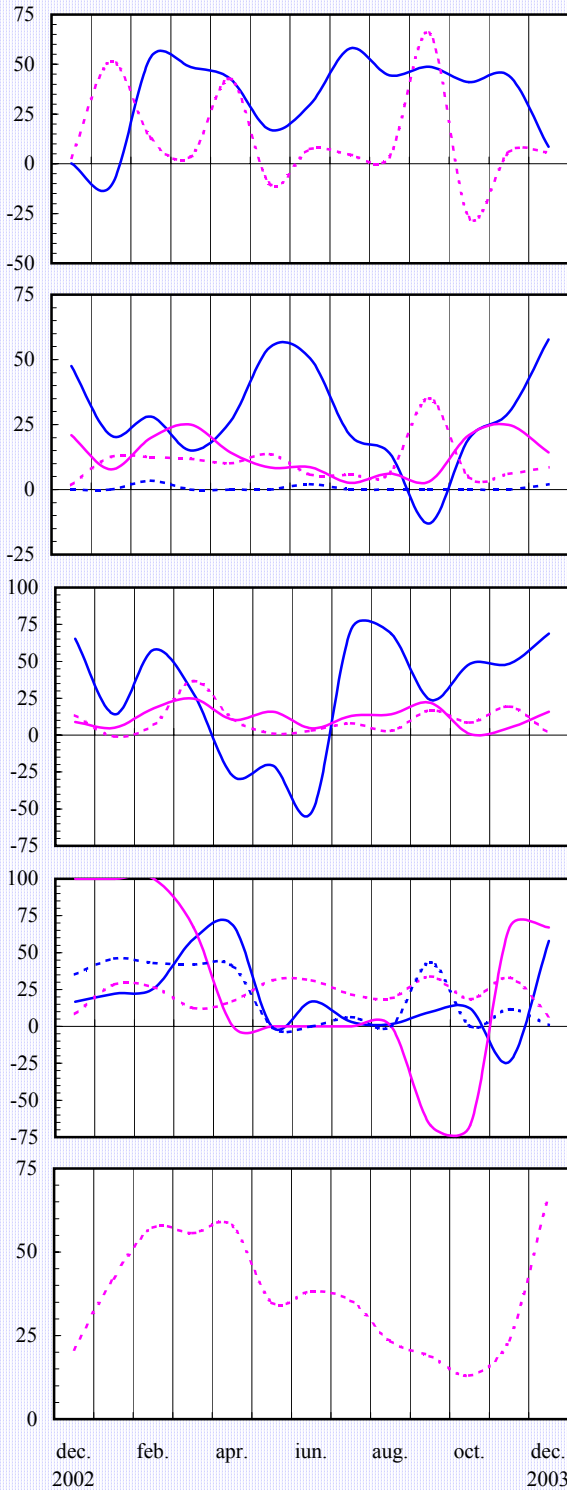

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

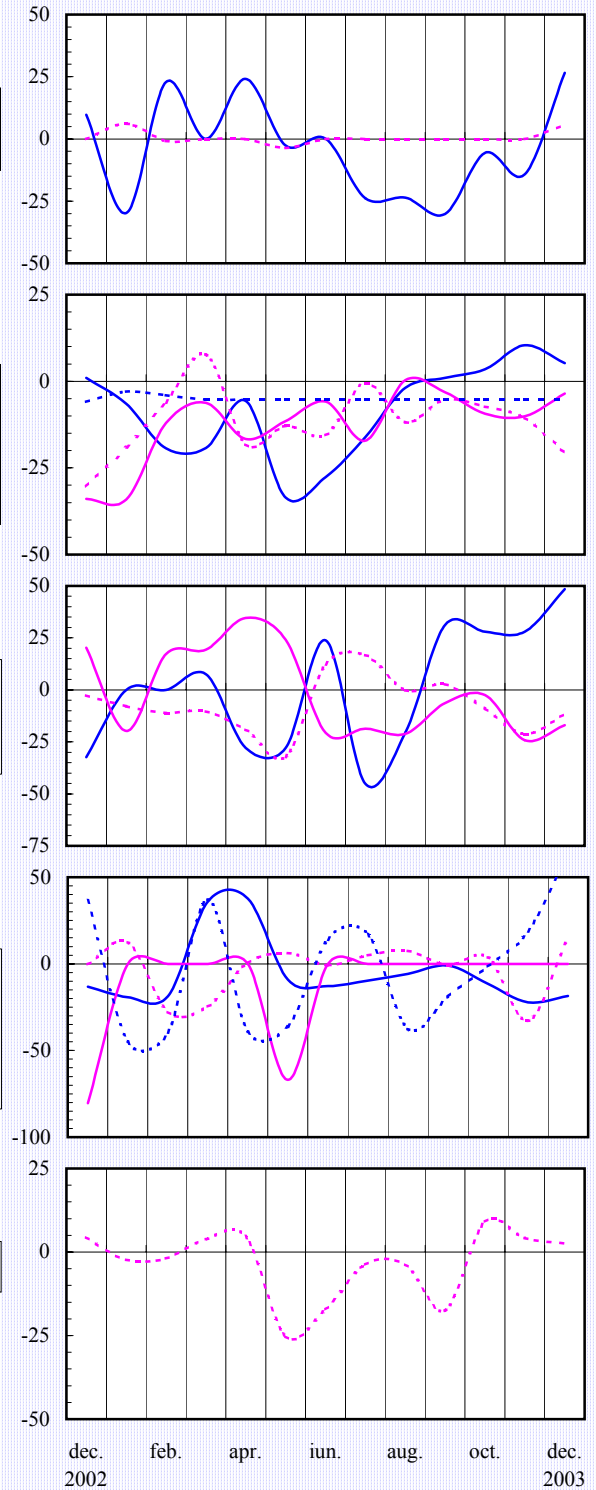
Tendența prețurilor de producție

Evaluarea stocurilor de produse finite

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

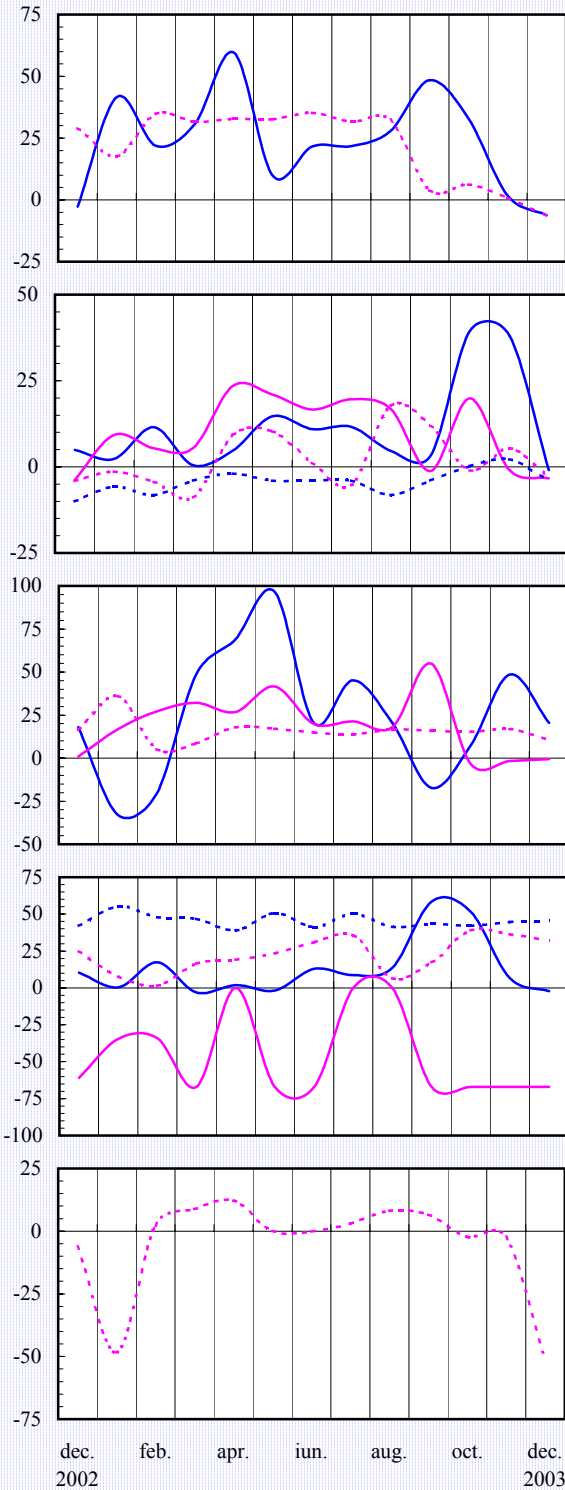

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

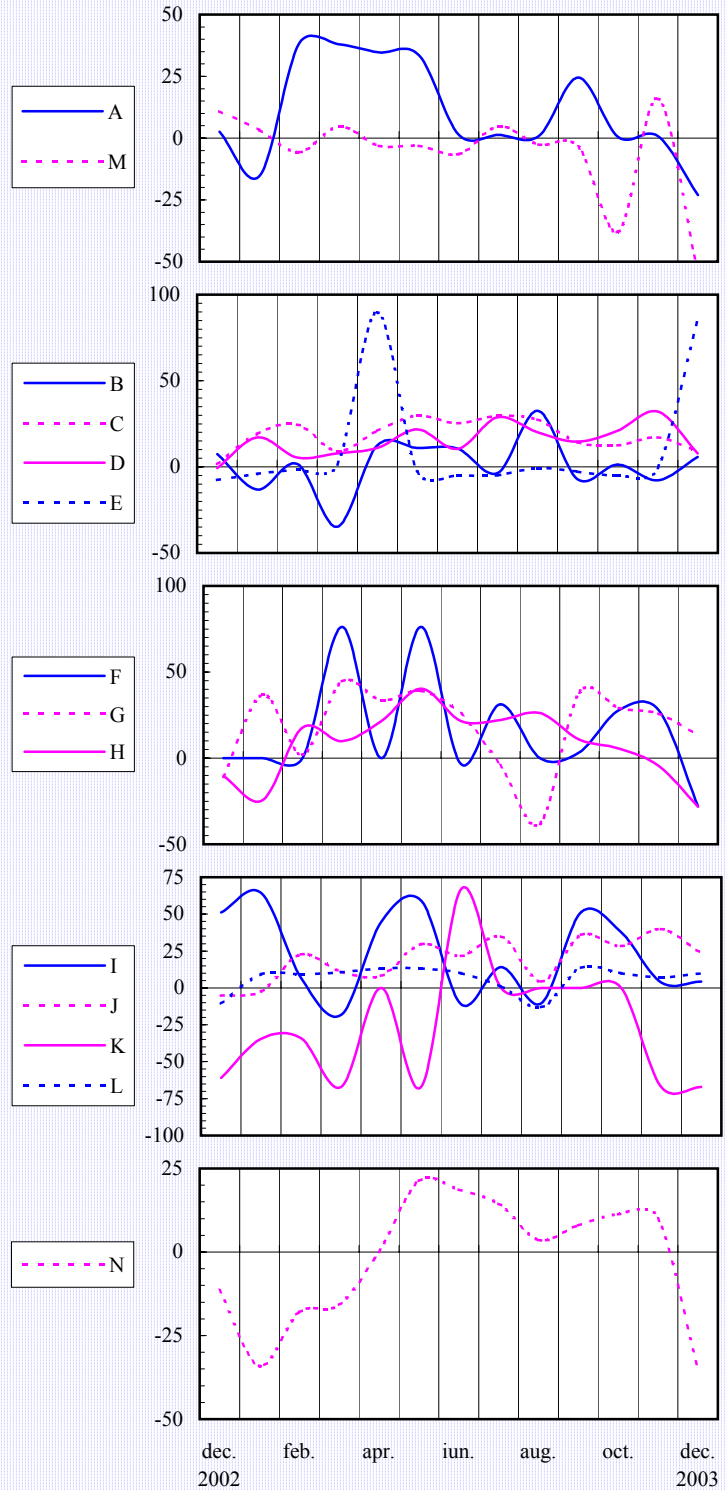
Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 15 decembrie 2003.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989